

Az ókori Hellász kialakulása. A görög polisz és Spárta

A LABIRINTUSTÓL A PANKRÁCIÓIG

Javasolt feldolgozási idő: 30-40 perc

Kr. e. 480-ban nézőként részt vettél az olimpián. Írj egy emlékeztető feljegyzést az 5 napos rendezvény főbb eseményeiről! Mutasd be a nyitóünnepséget, a versenyeket, a váratlan vagy érdekes eseményeket, a jutalmakat! Használd fel az összes forrást! Első lépésként a görög nevű versenyszámok jelentését keresd meg az interneten!

Versenyszám görögül	Versenyszám magyarul
pentathlon	
pankration	
dolikhosz	
diaulosz	

Program:

1. nap: eskütétel
2. nap: versenyek
3. nap: körmenet, nagy áldozat Zeusznak
4. nap: versenyek
5. nap: záróünnepség, bankett

„A Bouleuterionban van Zeusz szobrai közül az, amely főképpen a nem egyenes úton járó emberek megrémítésére készült, ennek Horkiosz a mellékneve s mindegyik kezében villámot tart. Egy vadkan kivágott belső részein állva ennél szoktak esküt tenni az atléták, atyjuk, testvéreik, de még

az oktatójuk is, hogy semmi komiszságot sem követnek el az olümpiai versenyen. Ezen felül az atléták még arra is megesküsznek, hogy tíz hónapon át egyfolytában a legpontosabban elvégeztek minden (előírt) gyakorlatot.

De esküt tesznek azok is, akik a gyermekeket és a versenyre küldött csikókat megvizsgálják, hogy az igazságnak megfelelően, ajándékok elfogadása nélkül hozzák meg döntésüket s hogy az alkalmasra, de a másokra vonatkozólag is mindent titokban tartanak. Nem jutott eszembe megkérdezni, mi szokott történni a vadkannal az atléták esküje után; a régieknél különben az volt a szokás, hogy ember nem ette meg azt az áldozati állatot, amelyen állva valaki esküt tett.”

„A haltér a pentathlonversenyzők találmánya, az ugráshoz használták, onnan ered a neve is, mivel súlyával vezeti az atléta kezét, s elősegíti a gyors röptét és biztos földet érést.”

„Hogyha fúrge futás árán vagy öttusa harcán
Győz is akárki netán – ott, hol a Zeusz-liget áll,
Lenn az Olümpia síkon, a Piszésznél –, s ha birokkal
Vagy ha az ökleivel küzd is a durva tusán,
Sőt ha a vad harcban, mit a „pankratión” neve hirdet,
Még jelesebbként is tűnik a város előtt:
Nyerhet a versenyeken feltűnő díszhelyet érte,
S közkölttség címén jár neki ennivaló,
Kaphat az álamtól díjat is, mely kincs neki otthon,
Győzhet akár lova is – s elnyeri mindezeket.”

„A diaulosz futásra olyan versenyzőket képezzünk, akik erősebbek a stadionfutásnál, de könnyebbek, mint a fegyveres futók. A mindhárom futásban versenyzőket érdem szerint kell

megválasztani, és rendelkezniük kell azon előnyökkel, melyeket ezek külön-külön igényelnek. Nehogy azt gondolja valaki, hogy ez lehetetlen, mert még napjainkban is akadnak ilyen futók."

„Tehát az összes versenyszámok közül a könnyűek: a stadionfutás, a dolikhosz futás, a fegyveres futás, a diaulosz futás, a nehéz pedig a pankration, a birkózás, az ökölvívás. A pentathlon kettőjükből összetett verseny, mert a birkózás és a diszkoszvetés nehéz, a gerelyhajítás, az ugrás és a futás viszont könnyű versenyszámok."

„Amikor öttusában egy atléta a pharszaloszi Epitimoszt gerelyvetés közben véletlenül halálra sebezte, apja egész napon át vitatkozott Prótagorasszal, mit vagy kit kell tekinteni legvétkesebbnek a szerencsétlenségben, a gerelyt, azt-e, aki dobta, vagy a versenybírákat."

„Ott áll egy istennek szentelt ezüsturna. Ebbe egészen kis sorsolótáblácskákat dobnak, alig babszem nagyságúakat. Ezek közül kettőre A betűt írtak, kettőre B-t, aztán újabb kettőre C-t és így tovább sorban, ha több atléta van: minden betű két táblácskán szerepel. Ekkor sorban előlépnek az atléták, nagyot fohászkodnak Zeuszhöz, benyúlnak az urnába és kihúznak egy sorsolótáblácskát, egyik a másik után. Mellettük ott áll egy versenyszolga, aki magasba tartja a kezüket, hogy el ne olvashassák, melyik betűt húzták. Amikor már mindenkinek a kezében van a sorsolólap, az egyik versenybíró személyesen odamegy a versenyzőkhöz és megtekinti tábláikat. És az egyik A betűst a másik A betűshöz rendeli, hogy azzal birkózzék, a B betűst meg a B betűshöz. Ha páratlanul vannak, bedobnak egy páratlan betűvel ellátott táblát is az urnába."

„Ha a Stadionból a döntőbírák ülései mellett távozunk, akkor egy térre jutunk, melyet a versenylovak számára jelöltek ki, itt van a lóversenyek rajthelye. Ez úgy néz ki, mint egy hajóorr, melynek hegye a pálya felé irányul. A kocsik és a versenylovak előtt egy kötél van indító sorompó helyett kifeszítve. A hajóorr közepén egy oltárt szoktak emelni. Az oltáron egy kiterjesztett szárnyú sas látható. A verseny elindításával megbízott ember az oltáron egy szerkezetet hoz mozgásba,

így a bronz sas a magasba emelkedik, és láthatóvá válik a nézők előtt. Ekkor először oldalt hullnak földre a kötelek, és az itt várakozó lovak kezdik meg a versenyt."

„A pentatlon és a kocsiverseny sikeréért az istennek járó áldozatot később, de még a további versenyek előtt mutatják be. Korábban az emberek és lovak küzdelmét egyazon napon bonyolították le, így a pankration-versenyzők küzdelme egész éjszakáig húzódott, mert a versenyzőket nem szólították idejében a küzdőtérre."

„Az olümpiai Zeusz-oltár körülbelül egyenlő távolságra van a Pelopiontól és Héra szentélyétől, és mindkettővel szemben helyezkedik el. Az olümpiai oltár prothüszisznek nevezett első lépcsősorának kerülete százhuszonöt láb, a teljes oltár magassága huszonkét láb. Itt az a szokás, hogy az áldozati állatokat a legalsó részen, a prothüsziszen áldozzák fel, a combokat pedig felviszik az oltár legmagasabb részére, és ott égetik el."

Év	Versenyszám	Polisz	Győztes
Kr. e. 480	fiúk birkózása	Argosz	[...]kon
	lóverseny	Argosz	állami győzelem
	pentathlon	Heraia, Arkádia	Theopomposz
	fiúk stadionfutás	Keosz	Xenopithesz
	pankration	Manteneia	Dromeusz
	öszvérfogat	Région	Anaxilasz
	dolikhosz	Sztümphalia	Dromeusz
	diaulosz	Szirakúza	Aszthülosz
	fegyveres futás	Szirakúza	Aszthülosz
	stadionfutás	Szirakúza	Aszthülosz
	ökölvívás	Thaszosz	Theagenész
	négyesfogat	Théba	Daitondasz és Arszilokhosz
